

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. vasario 23 d.*

Byloje C-201/04

dėl *Hof van beroep te Antwerpen* (Belgija) 2004 m. balandžio 27 d. Sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2004 m. gegužės 5 d., pagal EB 234 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Belgische Staat

prieš

Molenbergnatie NV,

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas C. W. A. Timmermans, teisėjai J. Makarczyk (pranešėjas) ir R. Silva de Lapuerta,

* Proceso kalba: olandų.

generalinis advokatas F. G. Jacobs,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *Molenbergnatie NV*, atstovaujamo *advocaten* E. Gevers ir J. Gevers,
- Belgijos vyriausybės, atstovaujamos D. Haven,
- Europos Bendrijų Komisijos, atstovaujamos X. Lewis ir M. van Beek,

susipažinęs su 2005 m. birželio 30 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, p. 1; toliau – Muitinės kodeksas), nuostatų, reglamentuojančių skolą muitinei sudarančios pinigų sumos išieškojimą, išaiškinimo.

- 2 Šis prašymas buvo pateiktas nagrinėjant bylą tarp *Belgische Staat* (Belgijos valstybė) ir muitinės tarpininko *Molenbergnatie NV* (toliau – tarpininkas) dėl paskesnio importo maito ir antidempingo maito išieškojimo.

Teisinis pagrindas

- 3 Muitinės kodekso VII antraštinės dalies 3 skyrius susijęs su skolą muitinei, kuri to paties kodekso 4 straipsnio 9 dalyje apibrėžiama kaip asmens prievolė sumokėti pagal galiojančias Bendrijos nuostatas atitinkamoms prekėms taikomų importo maitų arba eksporto maitų sumą, sudarančios pinigų sumos išieškojimu.
- 4 Minėto 3 skyriaus 1 skirsnį „Muito sumos įtraukimas į apskaitą ir pranešimas apie ją skolininkui“ sudaro 217–221 straipsniai.
- 5 Muitinės kodekso 217 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kiekvieną importo maito arba eksporto maito sumą, sudarančią skolą muitinei (toliau – „muito suma“), muitinė apskaičiuoja tuojau pat, kai gauna reikiamus duomenis, ir įregistruoja ją apskaitos registruose arba bet kuriose kitose jiems lygiavertėse duomenų laikmenose (įtraukimas į apskaitą).“

Pirmoji pastraipa netaikoma, jeigu:

- a) buvo įvestas laikinasis antidempingo arba kompensacinis muitas;
- b) teisiškai privaloma sumokėti maito suma viršija sumą, apskaičiuotą remiantis privalomąja tarifine informacija;
- c) pagal nuostatas, priimtas taikant Komiteto procedūrą, nereikalaujama, kad maitinė įtrauktų į apskaitą už nustatytą dydį mažesnes sumas.

Maitinė turi teisę neapskaityti maitų sumų, apie kurias vadovaujantis 221 straipsnio 3 dalimi nebegalima pranešti skolininkui pasibaigus numatytam laikui.“

6 Šio kodekso 220 straipsnis nustato:

„1. Jeigu skolą maitinei sudaranti maito suma nebuvo įtraukta į apskaitą vadovaujantis 218 ir 219 straipsniais arba jeigu ji buvo įtraukta į apskaitą nurodžius mažesnę už teisiškai privalomą sumokėti pinigų sumą, išieškotina maito suma arba papildomai išieškotina maito suma turi būti įtraukta į apskaitą per dvi dienas nuo tos dienos, kai maitinė sužinojo apie susidariusią padėtį ir galėjo apskaičiuoti teisiškai privalomą sumokėti pinigų sumą bei nustatyti skolininką (paskesnis įtraukimas į apskaitą). Šis terminas gali būti pratęstas vadovaujantis 219 straipsniu.

2. Išskyrus 217 straipsnio 1 dalies antrojoje ir trečiojoje pastraipose nurodytus atvejus, paskesnis įtraukimas į apskaitą neatliekamas, jeigu:

- a) pirminis sprendimas neįtraukti muito į apskaitą arba įtraukti jį į apskaitą nurodant mažesnę už teisiškai privalomą sumokėti pinigų sumą buvo priimtas vadovaujantis bendrosiomis nuostatomis, kurios vėliau teismo sprendimu buvo pripažintos negaliojančiomis;

- b) teisiškai privaloma sumokėti muito suma nebuvo įtraukta į apskaitą dėl muitinės padarytos klaidos, kurios, yra pagrindo manyti, asmuo, privalėjęs sumokėti tokią pinigų sumą, negalėjo nustatyti, veikdamas sąžiningai ir laikydamasis visų galiojančių teisės aktų nuostatų, susijusių su muitinės deklaracijos pateikimu;

- c) pagal nuostatas, priimtas taikant Komiteto procedūrą, muitinė neprivalo atlikti paskesnio įtraukimo į apskaitą, kai muitų sumos yra mažesnės už tam tikrą dydį.“

7 Muitinės kodekso 221 straipsnis nustato:

„1. Įtraukus muito sumą į apskaitą, apie ją taikant atitinkamas procedūras turi būti pranešama skolininkui.

2. Jeigu mokėtina maito suma kaip orientacinė buvo nurodyta maitinės deklaracijoje, maitinė turi teisę pareikšti, kad apie ją nebus pranešta vadovaujantis 1 dalimi, jeigu nepaiškės, kad nurodytoji maito suma neatitinka maitinės apskaičiuotos sumos.

Nepažeidžiant 218 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos taikymo, jeigu pasinaudojama ankstesniojoje pastraipoje numatyta galimybe, maitinės sprendimas išleisti prekes laikomas lygiaverčiu pranešimui, kuriuo skolininkas informuojamas apie maito sumos įtraukimą į apskaitą.

3. Pranešimas skolininkui nebegali būti pateikiamas pasibaigus trejų metų laikotarpiui nuo skolos maitinei atsiradimo dienos. Tačiau jeigu priežastis, dėl kurios maitinė negalėjo apskaičiuoti tiksliai teisiškai privalomos sumokėti pinigų sumos, buvo veiksmas, dėl kurio galėjo būti iškelta baudžiamoji byla, toks pranešimas gali būti pateikiamas ir pasibaigus nurodytajam trejų metų laikotarpiui, jeigu jį pateikti leidžia galiojančios nuostatos.“

- 8 Maitinės kodekso VII antraštinės dalies 4 skyrius vadinasi „Skolos maitinei išnykimas“. Jį sudaro du straipsniai, iš kurių vienas, 223 straipsnis, nustato:

„Nepažeidžiant galiojančių nuostatų, susijusių su skolos maitinei egzistavimo trukme ir tokios skolos neišieškojimu teisiškai pripažinus skolininką nemokiu, skola maitinei išnyksta:

- a) sumokėjus maito sumą;

- b) atsisakius išieškoti muito sumą;

- c) jeigu deklaravus prekes muitinės procedūrai, sąlygojančiai prievolės sumokėti muitus atsiradimą, įforminti:

— muitinės deklaracija pripažįstama negaliojančia vadovaujantis 66 straipsniu,

— tos prekės iki jų išleidimo sulaikomos ir tuo pačiu metu arba vėliau konfiskuojamos, muitinės nurodymu sunaikinamos, sunaikinamos arba perduodamos valstybės nuosavybėn vadovaujantis 182 straipsniu, arba sunaikinamos ar negrįžtamai prarandamos dėl faktinės prekių prigimties, nenumatytų aplinkybių arba *force majeure*;

- d) jeigu prekės, su kuriomis susijusi skola muitinei yra atsiradusi vadovaujantis 202 straipsniu, sulaikomos jų neteisėto įvežimo metu ir tuo pačiu metu arba vėliau konfiskuojamos.

Nepaisant to, prekių sulaikymo ir konfiskavimo atveju taikant baudžiamosios teisės aktus, kurie taikytini muitų teisės aktų pažeidimų atvejais, skola muitinei laikoma neišnykusia, jeigu pagal valstybės narės baudžiamosios teisės aktus nustatant skiriamų baudų dydžius remiamasi muitais arba jeigu skolos muitinei atsiradimas laikomas pagrindu baudžiamajai bylai iškelti.“

9 Muitinės kodeksas, remiantis jo 253 straipsnio antrąja pastraipa, taikomas nuo 1994 m. sausio 1 dienos.

10 Iki minėto kodekso įsigaliojimo šiuos klausimus reglamentavo 1979 m. liepos 24 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1697/79 dėl importo arba eksporto muitų, nepareikalautų iš asmens, privalančio juos sumokėti už prekes, kurioms įforminta muitinės procedūra, sąlygojanti prievolės sumokėti tokius muitus atsiradimą, išieškojimo išleidus prekes (OL L 197, p. 1), įsigaliojęs 1980 m. liepos 1 d., ir 1989 m. birželio 14 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1854/89 dėl skolą muitinei sudarančių importo arba eksporto muitų sumų įtraukimo į apskaitą ir mokėjimo sąlygų (OL L 186, p. 1); pastarasis taikytas muitų sumoms, įtrauktoms į apskaitą po 1990 m. liepos 1 dienos.

11 Reglamento Nr. 1697/79 2 straipsnis nustatė:

„1. Jeigu kompetentingos institucijos nustato, kad visa ar dalis teisiškai privalomos sumokėti importo ar eksporto muitų sumos už prekes, kurioms įforminta muitinės procedūra, sąlygojanti prievolės sumokėti tokius muitus atsiradimą, nebuvo pareikalauta iš asmens, privalančio sumokėti šią pinigų sumą, jos pradeda nesurinktų muitų išieškojimą.

Tačiau toks išieškojimas negali būti pradedamas pasibaigus trejų metų laikotarpiui nuo pradinės iš asmens, privalančio sumokėti muitus, pareikalautos pinigų sumos įtraukimo į apskaitą dienos arba, jeigu pinigų suma nebuvo įtraukta į apskaitą, nuo skolos muitinei, susijusios su tam tikromis prekėmis, atsiradimo dienos.

2. 1 dalyje nurodytas išieškojimas pradamas pranešant atitinkamam asmeniui apie importo ar eksporto muitų sumą, kurią jis privalo sumokėti.“

12 Reglamento Nr. 1854/89 1 straipsnio 2 dalies c punkte apibrėžiama sąvoka „įtraukimas į apskaitą“:

„<...> muitinės atliekamas skolą muitinei sudarančios importo muitų arba eksporto muitų sumos įregistravimas apskaitos registruose arba bet kuriose kitose jiems lygiavertėse duomenų laikmenose“.

13 Šio reglamento 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Kiekvieną skolą muitinei sudarančią importo muitų arba eksporto muitų sumą (toliau – „muito suma“) muitinė apskaičiuoja tuojau pat, kai gauna reikiamus duomenis, ir įtraukia į apskaitą.“

14 Reglamento Nr. 1854/89 5 straipsnis nustato:

„Jeigu skolą muitinei sudaranti muito suma nebuvo įtraukta į apskaitą vadovaujantis 3 ir 4 straipsniais arba jeigu ji buvo įtraukta į apskaitą nurodžius mažesnę už teisiškai privalomą sumokėti pinigų sumą, išieškotina muito suma arba papildomai išieškotina muito suma turi būti įtraukta į apskaitą per dvi dienas nuo tos dienos,

kai muitinė pastebėjo susidariusią padėtį ir galėjo apskaičiuoti teisiškai privalomą sumokėti pinigų sumą bei nustatyti asmenį, privalantį sumokėti šią pinigų sumą. Šis terminas gali būti pratęstas vadovaujantis 4 straipsniu.“

15 Šio reglamento 6 straipsnio 1 dalis numato:

„Įtraukus maito sumą į apskaitą, apie ją taikant atitinkamas procedūras turi būti pranešama ją sumokėti privalančiam asmeniui.“

16 Muitinės kodeksas buvo iš dalies pakeistas, būtent 2000 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 2700/2000 (OL L 311, p. 17).

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

17 Tarpininkas nuo 1992 m. balandžio 9 d. iki 1994 m. birželio 23 d. kitos bendrovės vardu ir sąskaita keletą kartų deklaravo vaizdo kasečių importą į Belgiją iš Makao per Honkongą procedūrai.

18 Pagal bendrąją preferencinių muitų tarifų sistemą besivystančių šalių kilmės prekėms šie importo atvejai nebuvo apmokestinami maito mokesčiu.

- 19 Makao atlikus tyrimą Prekių kilmės komitetas, įsteigtas pagal 1968 m. birželio 27 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 802/68 dėl bendrojo prekių kilmės sąvokos apibrėžimo (OL L 148, p. 1) 12 straipsnį, nusprendė netaikyti šioms prekėms preferencinio tarifo, remdamasis tuo, kad iš tikrųjų jų kilmės šalis yra Kinija ir kad todėl joms taikomi trečiosioms šalims taikytini importo ir antidempingo muitai. Apie komiteto sprendimą valstybėms narėms buvo pranešta 1994 m. rugpjūčio 10 dieną.
- 20 1995 m. vasario 27 d. registruotu laišku Antverpeno muitų ir akcizų išieškojimo inspekcija informavo tarpininką apie šį tyrimą ir pranešė jam privalomą sumokėti importo ir antidempingo muitų sumas.
- 21 Belgijos vyriausybė teigia, kad šios pinigų sumos buvo įtrauktos į apskaitą 1995 m. kovo 7 dieną.
- 22 1995 m. rugsėjo 29 d. laišku apygardos muitų ir akcizų direkcija (toliau – įstaiga) pranešė tarpininkui apie paskesnę tų pačių muitų išieškojimą pagal Muitinės kodekso 220 straipsnio 1 dalį.
- 23 Išnagrinėjusi tarpininko protestą, įstaiga nepakeitė savo pozicijos ir 2000 m. liepos 3 d. kreipėsi į teismą. 2002 m. balandžio 22 d. sprendimu *Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen* (Antverpeno pirmosios instancijos teismas) paskelbė įstaigos ieškinį nepagrįstu, nurodydamas, kad ji neteisėtai ėmėsi paskesnio nagrinėjamų muitų išieškojimo. Teismas konkrečiai konstatavo, kad kai tarpininkui buvo pranešta apie 1992 m. balandžio 9 d. atsiradusią privalomą sumokėti sumą, sudarančią skolą, Muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje nurodytas trejų metų senaties terminas jau baigėsi. Įstaiga apskundė šį sprendimą.

24 Esant šioms sąlygoms, *Hof van beroep te Antwerpen* (Antverpeno apeliacinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1) Ar <...> Muitinės kodekso 217–232 straipsniai, t. y. VII antraštinės dalies („Skola muitinei“) 3 skyriaus („Skolą muitinei sudarančios pinigų sumos išieškojimas“), susidedančio iš 1 skirsnio („Muito sumos įtraukimas į apskaitą ir pranešimas apie jį skolininkui“ – 217–221 straipsniai) ir 2 skirsnio („Muito sumos mokėjimo terminas ir procedūros“ – 222–232 straipsniai) nuostatos, taikomi išieškant iki 1994 m. sausio 1 d. atsiradusią skolą muitinei, kuri nebuvo išieškota ar pradėta išieškoti iki šios datos?

- 2) Teigiamai atsakius į pirmą klausimą, ar <...> Muitinės kodekso 221 straipsnyje nustatytas pranešimas visada turi būti pateikiamas po muito sumos įtraukimo į apskaitą, kitaip tariant, ar prieš išsiunčiant <...> Muitinės kodekso 221 straipsnyje nustatytą pranešimą visada muitai turi būti įtraukiami į apskaitą?

- 3) Ar pavėluotas pranešimas skolininkui apie muito sumą, t. y. pateiktas pasibaigus <...> Muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalies pirminėje redakcijoje (galiojusioje iki pakeitimo (iki 2000 m. gruodžio 19 dienos), atlikto 2000 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 2700/2000, iš dalies pakeičiančio Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 311, p. 17), 1 straipsnio 17 punktu) nustatytam trejų metų terminui, nors per šį terminą muitinė iš tikrųjų galėjo tiksliai nustatyti teisiškai privalomo sumokėti muito sumą, užkerta kelią išieškoti skolą muitinei, panaikina šią skolą ar sukelia kitokias teises pasekmes?

- 4) Ar valstybės narės privalo nustatyti, koku būdu skolininkui turi būti pateikiamas pranešimas apie maito sumą, kaip įtvirtinta <...> Maitinės kodekso 221 straipsnyje?

Teigiamai atsakius, ar valstybė narė, nenustačiusi, koku būdu skolininkui turi būti pateikiamas pranešimas apie maito sumą, kaip įtvirtinta <...> Maitinės kodekso 221 straipsnyje, gali įrodiuoti, kad bet kuris (po įtraukimo į apskaitą) skolininkui pateiktas dokumentas, kuriame nurodyta maito suma, prilygsta <...> Maitinės kodekso 221 straipsnyje nustatytam pranešimui skolininkui apie privalomo sumokėti maito sumą, net jeigu šiame dokumente nenurodomas <...> Maitinės kodekso 221 straipsnis ar kad tai yra pranešimas skolininkui apie privalomo sumokėti maito sumą?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmo ir trečio klausimo

- 25 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmuoju klausimu klausia dėl Maitinės kodekso, remiantis jo 253 straipsnio antrąja pastraipa, taikomo nuo 1994 m. sausio 1 d., VII antraštinės dalies 3 skyriaus 217-232 straipsnių nuostatų, susijusių su skolą maitinei sudarančios pinigų sumos išieškojimu, taikymo laike.
- 26 Minėtas teismas trečiajame klausime prašo Teisingumo Teismo aiškiai apibrėžti pasekmes, kylančias dėl Maitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje nustatyto termino nesilaikymo.

- 27 Pirmiausia dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvacijos reikia patikslinti, kad pirmas klausimas, kaip tvirtina generalinis advokatas savo išvados 47 punkte, net jeigu jo tekste bendrai nurodomi Muitinės kodekso 217–232 straipsniai, iš esmės susijęs su to paties kodekso 221 straipsniu, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas konkrečiai klausia, ar pastarasis straipsnis taikytinas iki 1994 m. sausio 1 d. atsiradusiai skolai muitinei, kurią imtasi išieškoti po šios datos arba iki įsigaliojant Reglamentui Nr. 2700/2000.
- 28 Taigi atsižvelgiant į ryšį tarp pirmo ir trečio klausimų dėl jiems būtinos Muitinės kodekso 221 straipsnio pasekmių analizės, juos reikia nagrinėti kartu.
- 29 Dėl pirmo klausimo Belgijos vyriausybė teigia, kad nurodytus straipsnius sudaro tik materialinės normos, todėl jie netaikytini skoloms muitinei, atsiradusioms iki 1994 m. sausio 1 dienos.
- 30 Europos Bendrijų Komisija ir tarpininkas, remdamiesi 1981 m. lapkričio 12 d. Sprendimu *Salumi ir kt.* (212/80-217/80, Rink. p. 2735, 9 punktas), mano, kad tie patys straipsniai, kuriuose įtvirtintos ir materialinės, ir procesinės normos, jų pasekmių laike atžvilgiu negali būti nagrinėjami atskirai, kadangi jie sudaro neatsiejamą visumą. Tačiau jų išvados skiriasi. Komisija teigia, kad tik Reglamento Nr. 1697/79 nuostatos privalo būti taikomos skolos muitinei, atsiradusios iki 1994 m. sausio 1 d., kurios išieškojimas buvo pradėtas tik po šios datos, paskesniam išieškojimui. Tarpininkas tvirtina, kad, jo nuomone, tokios skolos išieškojimui taikomi Muitinės kodekso 217–232 straipsniai.

- 31 Primintina, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką procesinės taisyklės apskritai laikomos taikytinomis visiems jų įsigaliojimo metu nagrinėjamiems teisiniams ginčams, skirtingai nei materialinės normos, kurios paprastai aiškinamos kaip netaikytinos iki jų įsigaliojimo susidariusioms situacijoms (žr., pavyzdžiui, minėto sprendimo *Salumi ir kt.* 9 punktą; 1993 m. liepos 6 d. Sprendimo *CT Control (Rotterdam) ir JCT Benelux prieš Komisiją*, C-121/91 ir C-122/91, Rink. p. I-3873, 22 punktą; 1999 m. rugsėjo 7 d. Sprendimo *De Haan*, C-61/98, Rink. p. I-5003, 13 punktą ir 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *Illumitrónica*, C-251/00, Rink. p. I-10433, 29 punktą).
- 32 Minėto sprendimo *Salumi ir kt.* 11 punkte Teisingumo Teismas, darydamas pirmiau nurodytos aiškinimo taisyklės išimtį, teigia, kad Reglamentą Nr. 1697/79, kuriuo buvo siekiama bendrai reglamentuoti paskesnę muitų išieškojimą, sudaro ir procesinės, ir materialinės normos, sudarančios neatskiriamą visumą, kurios konkrečios nuostatos jų pasekmių laike atžvilgiu negali būti nagrinėjamos atskirai. Kaip pabrėžia generalinis advokatas savo išvados 42–46 punktuose, tokia išimtis pateisinama anksčiau egzistavusių nacionalinių tvarkų pakeitimu nauja Bendrijos tvarka, kurio tikslas buvo nuoseklus ir vieningas Bendrijos teisės aktų muitų srityje taikymas.
- 33 Kadangi nagrinėjamoje byloje klausimas pateiktas tik dėl Muitinės kodekso, kurio tikslas yra perimti, tam tikrais aspektais pakeičiant, anksčiau galiojusius Bendrijų teisės aktus muitų teisės srityje, ypač Reglamentus Nr. 1697/79 ir Nr. 1854/89, taikymo laike, šio sprendimo 31 punkte paminėta aiškinimo principo išimtis šioje byloje netaikytina.
- 34 Taigi turi būti daromas skirtumas tarp materialinių ir procesinių normų. Vadinasi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinės bylos faktų, su kuriais susijusios iki kodekso įsigaliojimo atsiradusios skolos muitinei, atžvilgiu

privalo remtis, pirma, iki šios datos galiojusių teisės aktų materialinėmis normomis ir, antra, Muitinės kodekso procesinėmis normomis (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *De Haan*, 14 punktą ir 2003 m. kovo 13 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją*, C-156/00, Rink. p. I-2527, 35 ir 36 punktus).

- 35 Kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo klausimas iš esmės susijęs su Muitinės kodekso 221 straipsniu, šioje stadijoje reikia nuspręsti dėl šių straipsnį sudarančių nuostatų pobūdžio, atsižvelgiant į materialinių ir procesinių normų atskyrimą.
- 36 Akivaizdu, kad minėto straipsnio 1 ir 2 dalis sudaro vien tik procesinio pobūdžio normos.
- 37 221 straipsnio 3 dalyje įtvirtintos nuostatos apimtis ir pobūdis yra prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo trečio klausimo objektas. Taigi šiame klausime klausiama dėl pavėluoto pranešimo apie maito sumą skolininkui, pateikto pasibaigus šioje nuostatoje, kuri iš esmės buvo perimta iš Reglamento Nr. 1697/79 2 straipsnio 1 dalies, numatytam trejų metų terminui, pasekmių (šiuo klausimu žr. minėto sprendimo *Nyderlandai prieš Komisiją* 6 punktą).
- 38 Šiuo požiūriu Belgijos vyriausybė, tarpininkas ir Komisija teigia, kad pranešimas apie maito sumą skolininkui pasibaigus trejų metų terminui, remiantis Muitinės kodeksu ar anksčiau taikytais teksta, daro skolos išieškojimą negalimą. Tačiau, jų nuomone, dėl šios galimybės nebuvimo skola neišnyksta.

39 Neginčytina, kad Muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje nustatyto trejų metų termino, nustatyto muitinės įstaigoms pranešti skolininkui apie skolą muitinei sudarančią pinigų sumą, pasibaigimas yra kliūtis šių įstaigų teisei išieškoti minėtą skolą, išskyrus kai priežastis, dėl kurios muitinė negalėjo apskaičiuoti tikslios teisiškai privalomos sumokėti muitų sumos, buvo veiksmas, dėl kurio galėjo būti iškelta baudžiamoji byla. Tačiau nagrinėjamoje nuostatoje kartu nustatyta skolą muitinei reglamentuojanti taisyklė ir toliau įtvirtintas šios skolos senaties terminas.

40 Be to, Muitinės kodekso 233 straipsnis aiškiai nustato, kad skirtingų skolos muitinei išnykimo priežasčių išvardijimas šio straipsnio a–d punktuose nepažeidžia nuostatų, susijusių su skolos muitinei senatimi (šiuo klausimu žr. 2002 m. lapkričio 14 d. Sprendimo *SPKR*, C-112/01, Rink. p. I-10655, 30–31 punktus).

41 Vadinas, kadangi pasibaigus Muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje nustatytam terminui pasibaigia skolos senaties terminas, ir todėl ji išnyksta, konstatuotina, kad šioje nuostatoje įtvirtinta materialinė norma.

42 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmą ir trečią klausimus reikia atsakyti taip:

— Tik Muitinės kodekso 217–232 straipsniuose įtvirtintos procesinės normos taikomos po 1994 m. sausio 1 d. išieškant skolą muitinei, atsiradusią iki šios datos.

- Pasibaigus Muitinės kodekso 221 straipsnio 3 dalyje nustatytam terminui, skolos muitinei išieškojimas nebegalimas dėl senaties, išskyrus tame pačiame straipsnyje numatytą išimtį, o tai prilygsta pačios skolos senaties termino pasibaigimui, vadinasi, ir jos išnykimui. Atsižvelgiant į šią taisyklę, 221 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta norma, priešingai nei to paties straipsnio 1 ir 2 dalys, laikytina materialia norma, ir dėl to ji netaikytina iki 1994 m. sausio 1 dienos atsiradusios skolos muitinei išieškojimui. Jei skola muitinei atsirado iki 1994 m. sausio 1 d., minėtą skolą gali reglamentuoti tik tuo metu galiojusios senatį reglamentavusios normos, net jei skolos išieškojimo procedūra buvo pradėta po 1994 m. sausio 1 dienos.

Dėl antro klausimo

- 43 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo antru klausimu klausia, ar jei taikomas Muitinės kodekso 221 straipsnis, pranešimas skolininkui apie muito sumą, reikalaujamas pagal minėto straipsnio 1 dalį, turi būti išsiunčiamas prieš ją „įtraukiant į apskaitą“.
- 44 Reikia pabrėžti, kad Muitinės kodeksas iš esmės perėmė Reglamento Nr. 1854/89 nuostatas dėl importo ar eksporto muitų apskaičiavimo, kuriuo pradedama skolos muitinei išieškojimo procedūra, dėl sąvokos „įtraukimas į apskaitą“, taip pat dėl reikalavimo taikant atitinkamas procedūras pranešti apie muitų sumą įtraukus jį į apskaitą.
- 45 Belgijos vyriausybė mano, kad atsižvelgiant į Muitinės kodekso netaikymą į šį klausimą nereikia atsakyti. Komisija atsako, atsižvelgdama į Reglamentą Nr. 1697/79,

ir teigia, kad minėtos sumos įregistravimas apskaitos registruose nėra būtina preliminari ieškinio dėl skolos išieškojimo pateikimo sąlyga. Tarpininkas teigia, kad apie maito sumą visada turi būti pranešama po jos įtraukimo į apskaitą.

⁴⁶ Iš Muitinės kodekso 221 straipsnio 1 dalies formuluotės, kuri nėra dviprasmiška, išplaukia, kaip pabrėžė generalinis advokatas savo išvados 68 punkte, kad įtraukimas į apskaitą, kurį sudaro muitinės atliekamas maito sumos įrašymas apskaitos registruose arba kitose jiems lygiavertėse duomenų laikmenose, būtinai privalo būti atliekamas prieš pranešant skolininkui apie importo arba eksporto maitų sumą.

⁴⁷ Tokios chronologinės maito sumos įtraukimo į apskaitą ir pranešimo apie ją operacijų sekos, įtvirtintos pačiame Muitinės kodekso VII antraštinės dalies 3 skyriaus 1 skirsnio pavadinime „Maito sumos įtraukimas į apskaitą ir pranešimas apie ją skolininkui“, turi būti laikomasi, nes priešingu atveju skolininkai būtų traktuojami nevienodai ir, be to, būtų pakenkta vieningam muitinės sąjungos veikimui. Toks pats požiūris būdingas Reglamentui Nr. 1854/89, kurio 4 konstatuojamoji dalis nurodo „terminus, kuriais turi būti sumokėtos į apskaitą įtrauktos importo arba eksporto maitų sumos“.

⁴⁸ Šis sprendimas visikai neprieštarauja Komisijai nurodomai Teisingumo Teismo praktikai, pagal kurią muitinės atliekamam maito sumos įregistravimui apskaitos registruose nustatytų terminų nepaisymas neužkerta kelio paskesniai išieškojimui, o nesilaikant įtraukimui į apskaitą nustatytų terminų atitinkama valstybė narė privalės mokėti palūkanas už vėlavimą suteikdama nuosavas lėšas (šiuo klausimu žr. 1998 m. lapkričio 26 d. Sprendimo *Covita*, C-370/96, Rink. p. I-7711, 36 ir

37 punktus ir minėto sprendimo *De Haan* 34 punktą). Iš tikrųjų šiuose sprendimuose sprendžiamas tik vienas pasekmių, susijusių su pavėluotu įtraukimu ir apskaitą, klausimas ir išimtinai nagrinėjami santykiai tarp valstybių narių ir Bendrijos.

- 49 Vadinasi, į antrą klausimą reikia atsakyti taip, jog Muitinės kodekso 221 straipsnio 1 dalis reikalauja, kad importo arba eksporto muitų suma būtų įtraukta į apskaitą prieš pranešant apie ją skolininkui.

Dėl ketvirto klausimo

- 50 Prašymą dėl prejudicinio sprendimo pateikęs teismas šiuo klausimu iš esmės klausia, ar valstybės narės turi apibrėžti procedūras, kurias taikant pagal Muitinės kodekso 221 straipsnį turi būti pranešama skolininkui apie skolą muitinei sudarančią pinigų sumą.
- 51 Belgijos vyriausybė ir Komisija tvirtina, kad valstybės narės neprivalo savo nacionalinės teisės aktuose reglamentuoti pranešimo apie skolą muitinei procedūrų. Tarpininko nuomone, valstybės narės privalo apibrėžti šias procedūras, o jei jos to nepadaro, tik Muitinės kodekso 221 straipsnį aiškiai nurodantis dokumentas gali reikšti pranešimą minėto straipsnio prasme.
- 52 Siekiant atsakyti į pateiktą klausimą, reikia priminti, kad pagal bendruosius principus, kuriais grindžiama Bendrija ir kurie reguliuoja santykius tarp Bendrijos

ir valstybių narių, valstybių narių pareiga, remiantis EB 10 straipsniu, yra savo teritorijoje užtikrinti Bendrijos teisės aktų vykdymą. Jei Bendrijos teisėje, įskaitant jos bendruosius principus, nėra bendrų normų šiuo klausimu, nacionalinės institucijos, vykdydamos šiuos teisės aktus, taiko savo nacionalinės teisės materialines ir procesines normas (žr., pavyzdžiui, 1995 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Dominikanerinnen-Kloster Altenhohenau*, C-285/93, Rink. p. I-4069, 26 punktą ir 2004 m. kovo 25 d. Sprendimo *Azienda Agricola Giorgio, Giovanni ir Luciano Visentin bei kt.*, C-495/00, Rink. p. I-2993, 39 punktą).

- 53 Kadangi Bendrijos teisės aktuose muitų srityje nėra nuostatų, susijusių su sąvokos „atitinkamos procedūros“ turiniu, ir nuostatų, suteikiančių kitiems, nei valstybės narės ir jų institucijos, subjektams kompetenciją nustatyti minėtas procedūras, konstatuotina, jog jos nustatomos pagal valstybių narių vidaus teisės sistemas. Jeigu jos nėra nustatę specialią procesinių normų, kompetentingų valstybės institucijų pareiga yra užtikrinti pranešimą, kuris leistų muitinės skolininkui tiksliai žinoti savo teises.
- 54 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į ketvirtą klausimą reikia atsakyti taip, kad valstybės narės neprivalo priimti specialių procesinių normų, susijusių su procedūromis, kurias taikant skolininkui turi būti pranešama apie importo arba eksporto muitų sumą, kai minėtam pranešimui gali būti taikomos bendro pobūdžio vidaus procesinių normų, garantuojančios skolininkui adekvačią informaciją ir žinant visus bylos faktus leidžiančios jam užtikrinti savo teisių gynybą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 55 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų nacionalinio teismo nagrinėjamoje byloje, išlaidų klausimą turi spręsti prašymą dėl prejudicinio

sprendimo pateikęs teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija), nusprendžia:

- 1. Tik 1992 m. spalio 12d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, 217–232 straipsniuose įtvirtintos procesinės normos taikomos po 1994 m. sausio 1 d. išieškant skolą muitinei, atsiradusią iki šios datos.**
- 2. Reglamento Nr. 2913/92 221 straipsnio 1 dalis reikalauja, kad importo arba eksporto muitų suma būtų įtraukta į apskaitą prieš pranešant apie ją skolininkui.**
- 3. Pasibaigus Reglamento Nr. 2913/92 221 straipsnio 3 dalyje nustatytam terminui, skolos muitinei išieškojimas nebegalimas dėl senaties, išskyrus tame pačiame straipsnyje numatytą išimtį, o tai priylgsta pačios skolos senaties termino pasibaigimui, vadinasi, ir jos išnykimui. Atsižvelgiant į šią taisyklę, 221 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta norma, priešingai nei to paties straipsnio 1 ir 2 dalys, laikytina materialia norma, ir dėl to ji netaikytina iki 1994 m. sausio 1 d. atsiradusios skolos muitinei išieškojimui. Jei skola muitinei atsirado iki 1994 m. sausio 1 d., minėtą skolą gali reglamentuoti tik tuo metu galiojusios senatį reglamentavusios normos, net jei skolos išieškojimo procedūra buvo pradėta po 1994 m. sausio 1 dienos.**

- 4. Valstybės narės neprivalo priimti specialių procesinių normų, susijusių su procedūromis, kurias taikant skolininkui turi būti pranešama apie importo arba eksporto muitų sumą, kai minėtam pranešimui gali būti taikomos bendro pobūdžio vidaus procesinės normos, garantuojančios skolininkui adekvačią informaciją ir žinant visus bylos faktus leidžiančios jam užtikrinti savo teisių gynybą.**

Parašai.